

Vem har ansvar för att Tabeht inte kan läsa? – Kaliber

Hur har de gått för de barn som Sverige beslutat att ta ansvar för?

Flyktningmottagning och sociala myndigheter har haft ansvar för Tabeht Kromahs uppväxt och utbildning sedan hon var nio.

Men det är med stor valhänthet vårt land hanterat detta ställföreträdande föräldraskap. Istället för trygghet och utbildning fick Tabeht flytta åtta gånger, gå i tolv olika skolor och bli bo på hem för missbrukande ungdomar.

I dag är hon 22 år och försöker ta igen de förlorade åren.

Och Tabeht delar sina erfarenheter med många andra ensamkommande barn.

Vilka deltog i arbetet?

Reporter Anna Jaktén

Var publicerades jobbet?

Kaliber i P1. Inslag också i ekot och uppföljning i Front, P3. Vi har själva sedan följt upp vad som hänt med Tabeht (18/12)

När publicerades/sändes bidraget?

30 oktober 2005

Hur fick du/ni ursprungsidén till projektet?

Jag hade tidigare träffat flera romska barn som inte alls gick i skola. Eftersom de bodde i husvagn, flyttade ofta och inte hade någon fast adress – så ville ingen skola eller stadsdels socialtjänst ta ansvar för barnen. Jag visste därför att det faktiskt kunde vara så att barn helt faller mellan stolarna när det gäller skolgång.

När sedan Tabeht och hennes pojkvän Yao kontaktade mig i augusti, så hade jag viss insyn i ämnet. Annars tror jag att jag inte hade gått vidare och undersökt Tabehts uppgifter eftersom de verkade ganska osannolika och komplicerade till en början.

Tabeht kom till mig i ett stadie av livet när hon undrade; Hur blev det så här? Vad har jag gjort alla år i Sverige?

Hon hade liksom vaknat upp ur en institutionalisering.

Vilka arbetsmetoder tillämpade du/ni? Vilka källor?

Först fick jag höra Tabeht Kromahs historia. Hon hade då bott i Sverige i över tolv år, men hade skolkunskaper på mellanstadienivå.

Tillsammans gick vi igenom vilka tänkbara dokument som kunde finnas om henne.

Hon hade själv, liksom de flesta som inte är journalister, ingen koll på vad hon enligt offentlighetsprincipen, har rätt att se. Det tog väldigt lång tid och mycket research att hämta ut materialet. För en ung kvinna med läs och skrivsvårigheter hade det varit en omöjlighet att själv göra det.

Tillsammans begärde vi ut handlingar från samtliga som kunde tänkas ha några uppgifter om henne; socialtjänst, flyktinghem, läkare, stadsarkiv, hvb-boende, utredningshem, psykologer, migrationsverk, skolor, länsstyrelse, advokater mm mm. Vi ringde och vi skrev brev. Allt som allt fick vi ut omkring 270 sidor som dokumenterar Tabehts år i Sverige.

Jag fick Tabeht Kromahs skriftliga tillstånd att tala med nyckelpersoner ur hennes uppväxt, tex tidigare gode man, socialchef, personal på gruppboenden.

Tabeht och jag träffades flera gånger i veckan från augusti till programmet sändes. Jag fick läsa samtliga dokument hon fick skicka till sig och hon fick läsa allt som jag gjorde; tex dagbok över vilka personer jag talade med och vad de sa.

Jag ville dessutom veta om fler ensamkommande flyktingbarn inte funnit en plats i den svenska skolan. Alla insatta (lärare, rädda barnen, forskare osv) berättade att de träffat många med liknande problem. Eftersom barnen aldrig fick rota sig, hade de svårt att ta till sig undervisning. Men det visade sig att det inte fanns någon undersökning eller forskning om hur det gått för ensamkommande flyktingbarn.

Jag ägnade ett par veckors arbete åt research för att förstå hur Sverige tar hand om ensamkommande barn och åt att söka efter uppföljningar. Många som jag talade med upplevde det som en stor brist att det inte finns några sådana. Se vidare nästa punkt.

Stötte du/ni på några problem? Vilka?

Det svåra var att finna former för en kvantitativ undersökning. I flera andra länder har det gjorts tydliga uppföljningar av hur det gått för ensamkommande flyktingbarn i ett längre perspektiv (ca tio år), men här i Sverige finns inga sådana undersökningar.

Först försökte jag göra en egen intervjuundersökning med många ensamkommande barn och ungdomar, men det visade sig finnas en stor skepsis mot journalister (som flera såg som ännu en myndighetsperson) och det tog alldeles för lång tid.

Jag hittade till sist en norsk forskningsrapport, där man bla kollat om barnen blivit klara med skolan. Jag gjorde då på samma sätt som den norske forskaren (Ketil Eide). Jag begärde att Migrationsverket skulle plocka ut personuppgifter om ensamkommande flyktingbarn som kom för ca tio år sedan. Uppgifterna skickades därefter direkt till SCB, som på Kalibers uppdrag samkörde med statistik om ungdomarnas skolstatus.

Detta kunde till sist genomföras efter tillstånd från Migrationsverkets jurister. Men det innebar flera olika problem att lösa tillsammans med kunniga medarbetare på SCB, tex eftersom barnen kan ha bytt personnummer.

Hur lång tid tog projektet?

Omkring sex, sju veckor.

Har projektet fått några konkreta följder?

Det var med stor frustration jag och Tabeh inväntade reaktioner. Men de uteblev, kan man säga. Jag blev själv frustrerad över att flera e-brev vi fick efter programmet hade innehållet ”ännu en korkad neger som inte kan nåt – vem bryr sig?” eller ”Det är ju hennes eget ansvar”. Vilken svenskfödd nioåring ger vi det ansvaret!?

Men i skrivande stund har i alla fall Tabeh fått träffa en socialsekreterare som ville lyssna på hennes vilja att göra något åt sina läs och skrivsvårigheter. Denna socialsekreterare har också genom vårt arbete en möjlighet att få en bild av hela Tabehs uppväxt, vilket kan ge henne en bättre utgångspunkt för att kunna hjälpa henne.

Vilka reaktioner har ni fått från myndigheter och kollegor?

Efter reportaget har Tabeh och hennes pojkvän skrivit till flertalet myndigheter, tex länsstyrelsen. De vill bland annat ha svar på om det var lagenligt att låta Tabeh bo på hem för missbrukande barn och kriminella ungdomar, trots att det inte funnits någon misstanke om att hon hade missbruksproblem. Vi vet ännu inte vad som kommer att ske. Ett fåtal medier har följt upp Tabeh Kromahs historia, det gäller då press som hanslar om flyktingfrågor.

Har projektet anmälts till PO, Granskningsnämnden eller annan instans?

Nej

Kontakt: Anna Jaktén